



Centraal Bureau voor de Statistiek

Economie, Bedrijven en NR
Overheidsfinanciën en Consumentenprijzen
Postbus 24500
2490 HA Den Haag

PRIJSINDEXCIJFER COMMERCIELE DIENSTVERLENING

1. Inleiding

Dit document beschrijft de methoden voor de berekening van het prijsindexcijfer voor Commerciële Dienstverlening (DPI) die vanaf januari 2009 gepubliceerd wordt. Dit stuk is per mei 2012 herzien en gebaseerd op de [methodebeschrijving Prijsindexcijfer Commerciële Dienstverlening van Tanya Gelsema](#).

2. Achtergrond en doel

De dienstensector is zeer belangrijk in de Nederlandse economie. De commerciële dienstverlening, bestaande uit de financiële en zakelijke dienstverlening, handel, horeca, vervoer en communicatie, neemt bijna de helft van de toegevoegde waarde van alle bedrijfstakken samen voor haar rekening. De toegevoegde waarde van de commerciële dienstverlening is bijna twee keer zo groot als die van de industrie (inclusief landbouw, bosbouw, visserij, delfstofwinning, industrie, energie- en waterleidingbedrijven en bouwnijverheid), en bijna vier keer zo groot als de toegevoegde waarde in de zorg of de overheid (bruto basisprijzen 2006, zie Statistisch Jaarboek 2008, pag. 132).

Sinds de jaren '90 maakt het CBS prijsstatistieken voor verschillende soorten diensten. De DPI is een aggregaat van deze prijsindices. De DPI heeft als doel om de gemiddelde prijsontwikkeling weer te geven van diensten geproduceerd door Nederlandse bedrijven, die zijn afgezet op de binnenlandse en buitenlandse markt. De prijsontwikkeling komt tot uitdrukking in de vorm van indexcijfers waarbij een bepaalde periode als basis geldt en op 100 is gesteld. De prijsindexcijfers zijn beschikbaar voor dienstengroepen volgens de CPA indeling (Classificatie van Producten naar Activiteit). De DPI kan, net als het aggregaat van de Producenten Prijs Index voor de industrie (PPI) en Consumenten Prijs Index (CPI), interessant

zijn als macro-economische indicator bijvoorbeeld als een van de indicatoren voor inflatoire druk.

3. Structuur en classificatie

De DPI omvat sectie H t/m N van de CPA 2008. Dit zijn diensten betreffende vervoer en opslag (sectie H), Logies-, maaltijd- en drankverstrekking (Sectie I) informatie en communicatie (Sectie J), Financiële instellingen (Sectie K), verhuur van en handel in onroerend goed (sectie L), advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening (sectie M) en verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening (Sectie N). Zie bijlage I voor een meer gedetailleerd overzicht van groepen diensten die hieronder vallen.

De DPI is een output prijsindex van diensten geproduceerd door Nederlandse producenten. Geïmporteerde diensten vallen niet onder de DPI. Een output prijsindex betekent dat prijzen worden waargenomen bij de producent. De waargenomen prijzen zijn (idealiter) prijzen die werkelijk zijn ontvangen door de producent. Dit betekent dat prijzen worden waargenomen exclusief subsidies en exclusief belastingen. Het aggregaat dekt de productie van diensten voor zowel intermediair verbruik als finaal verbruik (waaronder export en consumptieve bestedingen). De DPI is een Business-to-All index.

4. Dekking

Er wordt gebruik gemaakt van door het CBS ontwikkelde afzonderlijke dienstenprijsindexcijfers. Deze prijsindexcijfers dekken de dienstensector voor 40% van de binnenlandse productiewaarde. Een aandachtspunt betreft de 60% van de dienstensector waar geen dienstenprijsindexcijfer voor wordt berekend. De grootste witte vlekken zijn met alternatieve prijsinformatie ingevuld. Als bronnen zijn gebruikt: de CPI voor woninghuur, de ROZ (Raad voor Onroerende Zaken) vastgoedindex voor huur van bedrijfsgebouwen, gepubliceerd op www.rozindex.nl en de CAO loon index voor research tegen marktprijzen. De DPI wordt hiermee, in termen van binnenlandse productiewaarde voor 55% gedekt door prijsinformatie.

5. Opbouw aggregaat en wegenen

Het weegschema is opgebouwd uit de binnenlandse productiewaarden uit de Nationale Rekeningen (verslagjaar 2008). De diensten die niet waargenomen worden, worden geïmputeerd met het prijsindexcijfer van het eerst hoger gelegen aggregaat waar een prijsindex voor berekend kan worden. In een enkel geval wordt een prijsindexcijfer van een gelijkend type diensten als proxy gebruikt.

De afzonderlijke dienstenprijsindices worden elk kwartaal berekend. De dataverzameling gebeurt door middel van een (doorgaans schriftelijke) enquête, waarbij een vast bedrijvenpanel (in totaal ongeveer 1500 bedrijven) naar de prijzen van voor hen representatieve diensten wordt gevraagd. Daarnaast worden cijfers van de ABU gebruikt (de branchevereniging voor uitzendondernemingen). De waarnemingsmethoden die bij de enquête worden gebruikt zijn modelprijzen (hierbij wordt de prijs van een specifiek omschreven dienst uitgevraagd) en unit values (hierbij wordt voor specifiek omschreven units de aantallen en opbrengsten gevraagd, bijvoorbeeld de gemaakte uren en opbrengsten van een advocaat in opleiding).

Een bedrijf kan voor één of meerdere diensten prijzen aanleveren (prijsposten). De prijspostontwikkeling van de diensten worden (per deelmarkt) per bedrijf ongewogen meetkundig gemiddeld om tot een prijsontwikkeling, en een prijsindexcijfer per bedrijf te komen. Vervolgens worden de prijsindices van de bedrijven gewogen geaggregeerd tot deelmarkt-niveau en totaalniveau van de CPA categorie van diensten. Als weging worden door het panel opgegeven en jaarlijks aangepaste bedrijfsomzetten gebruikt, gecombineerd met omzetten uit de productiestatistiek van 2009. Voor meer informatie over de dataverzameling van de afzonderlijke dienstenprijsindices, zie:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/prijzen/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/2012-dienstenprijzen-commerciele-dienstverlening-kob-pub.htm>

De prijsindices die als input dienden voor de DPI (afzonderlijke dienstenprijsindices, de CPI woninghuur, de ROZ index en de CAO loonindex) zijn alle herschaald naar het basisjaar 2010 = 100. Dit betekent dat het gemiddelde van de vier kwartaalindices van 2010 gelijk is aan 100.

6. Index calculatie

De volgende formule wordt gebruikt voor de aggregatie van de dienstenprijsindices:

$$I^{(k),(0)} = \frac{\sum_{s \in S} I_s^{(k),(0)} * w_s^r}{\sum_{s \in S} w_s^r}$$

waarin

$I^{(k),(0)}$: de DPI is in kwartaal k ten opzichte van de basisperiode;

$I_s^{(k),(0)}$: de afzonderlijke dienstenprijsindex s in kwartaal k ten opzichte van de basisperiode;

w_s^r : het gewicht (op basis van de binnenlandse productiewaarde) van de afzonderlijke dienstenprijsindex s in de referentieperiode r . Deze

referentieperiode heeft geen betrekking op het kwartaal waarop het indexcijfer betrekking heeft, maar ligt daarvoor.

7. Frequentie

De DPI wordt, net als de afzonderlijke dienstenprijsindices elk kwartaal gepubliceerd op afdelingsniveau (dat is een groep diensten) en op totaalniveau. Hierbij is altijd het laatst gepubliceerde kwartaal een voorlopig cijfer en het voorlaatst gepubliceerde kwartaal een definitief cijfer. Diensten op het gebied van luchtvaart, post en informatie worden om redenen van vertrouwelijkheid niet gepubliceerd.

BIJLAGE I Groepen Diensten

H Vervoer en opslag

- 49 Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen
- 50 Vervoer over water
- 51 Luchtvaart
- 52 Opslag en vervoerondersteunende diensten
- 53 Post- en koeriersdiensten

I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking

- 55 Verschaffen van accommodatie
- 56 Eet- en drinkgelegenheden

J Informatie en communicatie

- 58 Uitgeverijdiensten
- 59 Productie van films en van video- en televisieprogramma's, geluidsopnamen en muziekuitleveringen
- 60 Uitzending van radio- en televisieprogramma's
- 61 Telecommunicatie
- 62 Computerprogrammering, advisering en aanverwante diensten
- 63 Diensten op het gebied van informatie

K Financiële instellingen

- 64 Financiële diensten, met uitzondering van verzekeringen en pensioenfondsen
- 65 Verzekeringen en pensioenfondsen, met uitzondering van verplichte sociale verzekeringen
- 66 Ondersteunende financiële diensten en verzekeringen

L Verhuur van en handel in onroerend goed

- 68 Exploitatie van en handel in onroerend goed

M advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening

- 69 Rechtskundige en boekhoudkundige diensten
- 70 Diensten van hoofdkantoren; advies op het gebied van bedrijfsbeheer
- 71 Architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen
- 72 Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied
- 73 Reclame en marktonderzoek
- 74 Andere vrije beroepen en andere wetenschappelijke en technische diensten
- 75 Veterinaire diensten

N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening

- 77 Verhuur en lease
- 78 Arbeidsbemiddeling en personeelsvoorziening
- 79 Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus en aanverwante diensten
- 80 Beveiligings- en opsporingsdiensten
- 81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging
- 82 Administratieve en ondersteunende diensten ten behoeve van kantoren en andere zakelijke dienstverlening